

Het haalde massaal de Nederlandse pers. Artikelen in alle kranten en nieuwssites. Uit een onderzoek van TNO, WUR en TU Delft zou blijken dat bomen te lijden zouden hebben door wifi straling. In een onderzoek, waarvoor opdracht werd gegeven door de gemeente Alphen aan den Rijn, werden een aantal essen geplaatst in een kweekcel met zogeheten wifi access points. Door de straling bleken de essen verkleuringen en afsterving van bladeren te vertonen.

Auteur: Hein van Iersel

Bedreigt Wifi Nederlandse bomen of...

Is er rond 'Onbekende Boomaantastingen' een mediahype gecreëerd of is er werkelijk iets aan de hand?

Na die aanvankelijke stormvloed van meest oppervlakkige berichtgeving werd het al weer heel snel stil. Wel kwam naar buiten dat zowel TU Delft als TNO part nog deel had aan het onderzoek en alleen oppervlakkig betrokken zou zijn geweest bij een eerdere opzet van de praktijkproef. PR-functionaris Maarten Lörtzer zegt het niet met zoveel woorden, maar verwijt de opdrachtgever achter de proef onprofessioneel gedrag, met als doel het onderzoek zoveel mogelijk gewicht te geven.

Ook onderzoeker Andre van Lammeren is klaarblijkelijk geschrokken van het onverwachte publicitaire succes van de onderzoeksresultaten, die wat hem betreft ook nog niet definitief zijn. Van Lammeren: "Wij zijn verrast door de publiciteit waarin verdergaande conclusies zijn getrokken dan wij hebben afgegeven. In een eerste exper-

iment dat in opdracht is uitgevoerd, heeft een opstelling met wifi access points in een klimaatcel, nabij die accesspoints beschadigingen op essenbladeren teweeggebracht na een blootstelling gedurende drie maanden. In dat experiment zijn ons inziens echter nog niet voldoende controles meegenomen die noodzakelijk zijn om de oorzaak van de aantasting goed te duiden. Deze controle-experimenten dienen eerst uitgevoerd te worden. Pas dan kan het verantwoord gepubliceerd worden. De belangstelling en media-aandacht voor dit onderwerp geeft zeker de urgentie van het controle- en vervolgonderzoek aan."

Recent is ook in het gratis dagblad De Pers een kritisch artikel gepubliceerd over het genoemde onderzoek. De journalist Edward Deiters concludeert daarin dat het vooral de media zijn die zich iets te overenthousiast over een onderzoek

Niek van 't woud

Andre van Lammeren

hebben ontfermd wat nog niet volledig af is. Ook in dit artikel wordt universitair hoofddocent van Lammeren geciteerd die verzucht: "We zijn wat overvallen door de enorme hoeveelheid publicaties op basis van dit eerste onderzoek, dat wij nog niet voldoende geverifieerd hebben met controles." In het artikel in De Pers wordt ook een literatuuronderzoek van het Nederlandse Antennebureau aangehaald. Dit onderdeel van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie bestudeerde 65 publicaties over onderzoek op dit gebied. Negen publicaties gingen over de gezondheid van planten en zaden. Een van die onderzoeken zou als conclusie hebben dat er geen invloed uitging van wifi-signalen op de ontwikkeling van sparren en beuken. Bij enkele onderzoeken werden wel effecten gevonden, maar daar werden dusdanige sterke blootstellingen gebruikt, dat warmte-effecten aannemelijk zijn. Al met al lijkt er dus misschien niet zoveel aan de hand.

Aanleiding

In 2006 en de jaren daarvoor, bemerkten boomverzorgers in de gemeente Alphen aan den Rijn bijzondere ziekteverschijnselen aan bomen in hun openbare ruimte. Het ging om zaken als bastknobbels, scheuren en bijzondere verkleuringen op de bast. Een verhaal over dit verschijnsel werd al eerder gepubliceerd in Boomzorg 6 2009 onder de titel: "Dokter, ik voel een knobbeltje, is dat erg?" In dit artikel, dat via internet is te raadplegen op www.boomzorg.nl, worden alle

bekende 'Onbekende Boomaantastingen' naast elkaar gepresenteerd. Een precieze oorzaak wordt ook in dit artikel niet gegeven. Wel geeft Niek in 't Woud, boombeheerder en beleidsambtenaar bij de gemeente Alphen aan den Rijn, de suggestie dat de elektromagnetische straling, zoals die uit wifi access points, de oorzaak is. Onderzoek van de plantenziektkundige dienst zou in ieder geval hebben aangetoond dat er geen biologische aantasters, schimmels, bacteriën of insecten aan te wijzen zouden zijn.

Congres 'Onbekende Boomaantastingen'

Op vrijdag 18 februari zal in het Nationaal Bomencentrum in Baarn een congres worden gehouden over het onderwerp 'Onbekende Boomaantastingen'. De titel van het congres is 'Het effect van elektromagnetische straling op bomen ....'. Het congres wordt georganiseerd door het Bomencentrum en Niek van 't Woud van de gemeente Alphen aan den Rijn.

